

concert
info

Sjostakovitsj, Haydn en Schubert

de Doelen

Nicolas Altstaedt &
Münchener Kammerorchester

zaterdag 11 januari 2025
Grote Zaal, 20.15 uur

programma

za 11 jan 25 | Grote Zaal, 20:15

De cirkel tussen Sjostakovitsj, Haydn en Schubert rond

Dmitri Sjostakovitsj (1906 – 1975)

Celloconcert nr. 1 in Es, Op. 107

Allegretto

Moderato

Cadenza (attacca)

Allegro con moto

Joseph Haydn (1732 – 1809)

Symfonie nr. 70 in D, Hob. 1/70

Vivace con brio

Specie d'un canone in contrapunto doppio andante

Allegretto

Allegro con brio

PAUZE

Franz Schubert (1797 – 1828)

Symfonie nr. 4 in c, D 417

Adagio molto – Allegro vivace

Andante

Menuetto. Allegro vivace

Allegro

uitvoerenden

Münchener Kammerorchester

Nicolas Altstaedt **cello**, dirigent

toelichting

Sjostakovitsj, Haydn en Schubert

Cellist en dirigent Nicolas Altstaedt leidt in dit concert het Münchener Kammerorchester in een programma dat zich beweegt van de achttiende tot aan de twintigste eeuw. Waar Haydn de symfonie perfectioneerde, experimenteerde Schubert verder met deze muzikale vorm. Een echo van de klassieke basis klinkt nog door in de muziek van Sjostakovitsj.

Sjostakovitsj

Dimitri Sjostakovitsj componeerde het *Eerste celloconcert* in 1959 voor de beroemde cellist Mstislav Rostropovitsj. Het verhaal gaat dat Rostropovitsj de compositie tot ieders verbazing binnen vier dagen uit het hoofd had geleerd. De première vond op 9 oktober 1959 plaats in het conservatorium van Leningrad, een plek waar Sjostakovitsj meerdere jaren doceerde op de compositieafdeling. Een paar dagen na dit optreden reisde het gezelschap met het Philharmonisch Orkest van Leningrad onder leiding van Jevgeni Mravinski naar Philadelphia voor de Amerikaanse première. Het was één van de weinig buitenlandse concerten waar Sjostakovitsj toestemming voor kreeg van de Sovjet-regering.

Voor het *Celloconcert nr. 1* liet Sjostakovitsj zich inspireren door de in 1952, tevens voor Rostropovitsj geschreven *Sinfonia Concertante* van Sergej Prokofjev. De composities hebben hun moeilijkheidsgraad gemeenschappelijk, evenals een prominente rol voor de pauken.

Het eerste deel start met een motief van vier tonen, dat gedurende de hele compositie (behalve in het tweede deel) in allerlei vormen terugkeert. Het tweede, derde en vierde deel worden zonder pauze ertussen uitgevoerd. Na een vraagantwoord spel tussen de solocellist en celesta gaat het tweede direct over in de cadens van het derde deel.

Het verhaal gaat dat Rostropovitsj de compositie tot ieders verbazing binnen vier dagen uit het hoofd had geleerd.

Deel vier borduurt voort op alle eerdere thema's en introduceert daarnaast een aantal nieuwe melodieën, waaronder een bewerkte versie van *Sullko*. Dit liefdesliedje uit 1895 klonk regelmatig op de radio, omdat het een favoriet lied van Joseph Stalin was. Sjostakovitsj gebruikte het lied eerder in zijn compositie *Antiformalist Rayok*, een satire met kritiek op de zogenaamde 'Zjdanovdoctrine' waarin bepaald werd dat het werk van kunstenaars moest voldoen aan de richtlijnen van de Communistische Partij van de Sovjet-Unie.

toelichting

Sjostakovitsj had gedurende zijn carrière als componist regelmatig te maken met officiële berispingen van de partij, maar zijn muziekstijl lijkt hierdoor niet wezenlijk beïnvloed.

Haydn

Symfonie nr. 70 van Joseph Haydn ging op 18 december 1779 in première. Deze 'standaard' symfonie met vier delen werd gecomponeerd ter gelegenheid van de bouw van een nieuwe operazaal in het paleis van de familie Eszterházy. Haydn bracht bijna dertig jaar door als kapelmeester aan het hof van de Eszterházy's. In deze functie was hij verantwoordelijk voor de nieuwe composities, de artistieke leiding van het orkest, het produceren van diverse opera's en het spelen van kamermuziek voor en met de familie. Het was een intensieve baan, maar artistiek gezien zeer interessant. Haydn had constant het orkest, de hofkapel, tot zijn beschikking en zijn muziek werd gewaardeerd door de muziekliefhebbende familie. Door veel te componeren kon hij zijn eigen muziekstijl goed ontwikkelen.

Munchener Kammerorchester @ Sammy Hart

Hetgeen blijkt onder andere uit zijn symfonieën, een vorm die Haydn ten opzichte van zijn voorgangers verder wist te verfijnen door de in het eerste deel geïntroduceerde thema's op een hoger niveau rijk door te ontwikkelen in de volgende delen. Haydn componeerde uiteindelijk gedurende zijn leven meer dan 100 symfonieën.

Nog een interessant weetje: de in Rotterdam geboren musicoloog Anthony van Hoboken (1887 - 1983) startte vanaf 1927 een catalogus met daarin alle composities van Joseph Haydn. De Tweede Wereldoorlog, waarin veel archiefstukken door onder andere bombardementen verloren gingen, vergrootte bij Hoboken de interesse in en het benadrukken van het belang van archiefwerk. Het door hem samengestelde 'Hoboken-Verzeichnis', waar in tegenstelling tot bijvoorbeeld de opus-indeling de werken niet chronologisch maar per type compositie zijn gesorteerd, wordt tot op de dag van vandaag gebruikt om de composities van Haydn te categoriseren.

Schubert

Franz Schubert componeerde zijn *Symfonie nr. 4* toen hij 19 jaar oud was. Het vierdelige werk werd echter tijdens zijn leven nooit uitgevoerd. Pas in 1849, twintig jaar nadat hij overleed, vond de première plaats. Op het manuscript had Schubert 'tragisch' geschreven, maar het is niet duidelijk waarom. Misschien heeft het te maken met de mineur toonsoort, die hij niet vaak gebruikte in zijn symfonieën. Alleen zijn achtste, niet voltooide, symfonie schreef hij ook in een mineur toonsoort.

Schubert was een groot bewonderaar van Haydn en Beethoven en bouwde voort op hun werk.

Het thematische materiaal dat in het eerste deel van de symfonie geïntroduceerd wordt en zich daarna verder ontwikkelt, baseerde Schubert op de 'Chaos' uit het oratorium *Die Schöpfung* van Haydn en het eerste deel van Beethovens *Vierde strijkkwartet*. Hij was een groot bewonderaar van beide componisten en bouwde voort op hun werk. De klassieke symfonische vorm die Haydn verfiende, breidde Schubert uit door een lossere structuur toe te passen, waardoor het thematische materiaal zich op een verrassende manier ontwikkelt. Vanaf zijn vierde symfonie wordt de orkestratie van Schubert veel expressiever en kleurrijker, vooral door de toevoeging van contrasten van hout- en koperblazers.
tekst: Fien Duijnmayor

biografie

Münchener Kammerorchester

Het MKO wordt wereldwijd geprezen vanwege hun gevarieerde en verrassende programma's. Met een grote nieuwsgierigheid combineren zij muziek uit het verleden met hedendaagse werken, uitgevoerd op het allerhoogste niveau. Het orkest zoekt altijd naar innovatieve concertvormen, waarin zij een unieke speler zijn in het orkestlandschap.
www.m-k-o.eu/en/

Nicolas Altstaedt © Marco Borggreve

Nicolas Altstaedt

De veelzijdige Duits-Franse musicus Nicolas Altstaedt voert als cellist, dirigent en artistiek leider muziek uit van componisten uit de renaissance tot vandaag de dag. Hij treedt over de hele wereld op met de meest toonaangevende orkesten, ensembles en collega musici
www.nicolas-altstaedt.com/

agenda tips

tips van onze programmeur:

wo 5 feb 25

London Philharmonic Orchestra, Dima Slobodeniouk & Christian Tetzlaff

Sibelius' beroemde en beruchte vioolconcert

do 6 mrt 25

Verdi's Requiem door Lorenzo Viotti

met het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Koor van de Nationale Opera.

do 15 mei 25

Janine Jansen, Paavo Järvi & Deutsche Kammerphilharmonie Bremen

Beethovens vioolconcert & Schuberts Onvoltooid

ontdek het
programma op
dedoelen.nl

stay in touch!

see you @dedoelen &
share your pictures #dedoelen

tickets & info:

www.dedoelen.nl

+31 10 217 17 17

Schouwburgplein 50, Rotterdam

de Doelen vrienden

genoten van dit concert?

word vriend van de Doelen en draag bij aan het realiseren van een bijzonder en innovatief programma!
Ga naar dedoelen.nl/vrienden voor meer informatie